

L'Informe de salut laboral de CCOO de Catalunya detecta un preocupant augment dels incompliments empresarials en la protecció de la salut de les persones treballadores

Com cada any, en el marc del 28 d'Abril, Dia Internacional de la Salut i la Seguretat en el Treball, CCOO ha presentat l'informe sobre salut laboral, que recull, entre altres, les dades d'incidència d'accidents laborals durant la jornada laboral, d'incidència de malalties professionals, d'accidents laborals mortals per situació professional i la incidència d'accidents de treball segons el tipus de contracte.

Anàlisi de la sinistralitat laboral

1) Les xifres revelen una reactivació econòmica en la qual continuen els incompliments preventius per la part empresarial, i mostren importants creixements en els accidents de treball amb baixa, tant en nombres absoluts com en l'índex d'incidència. Les dades més rellevants són les següents:

— El nombre d'accidents de treball ocorreguts durant la jornada i que han requerit baixa mèdica han crescut un 21,04 % respecte del 2020, mentre que la incidència s'ha incrementat en un 18,07 %.

— Tot i que al 2021 els accidents de treball mortals produïts durant la jornada s'han reduït un 12,66 % respecte de l'any anterior, la dada de 69 persones mortes a la feina ens retrotrau les xifres del 2015. Respecte del 2019, any no afectat per la pandèmia, el creixement és del 6,15 %. De la mateixa manera, malgrat que l'índex d'incidència d'aquests accidents mortals es va situar, el 2021, en un 2,02, mostrant una reducció del 14,80 % respecte del 2020, si el comparem amb el del 2019, mostra un increment del 6,34 %, cosa que ens situa per sobre del 2017, any en què aquest indicador es va situar en l'1,94.

2) Pel que fa als accidents in itinere, han augmentat un 20,38 % en termes absoluts i un 17,43 % en la seva incidència respecte del 2020. Aquestes xifres ens parlen de la manca d'acció preventiva de les empreses en el desplaçament als llocs de treball i de les adminis-

tracions públiques, que no impulsen models de mobilitat que minorin la dependència del vehicle particular. La mortalitat vinculada als desplaçaments que tenen a veure amb l'activitat laboral representen una mica més de la quarta part del conjunt d'accidents de treball mortals.

3) Els efectes de la precarietat que les reformes laborals han instaurat en la darrera dècada han deixat també la seva empremta durant el 2021 en termes de pobresa i desigualtats, que es mostren en les xifres de sinistralitat, especialment en relació amb la temporalitat contractual i amb la subcontractació. Així, entre les persones treballadores que tenen un contracte temporal l'índex d'incidència dels accidents de treball amb baixa ocorreguts dins de la jornada laboral és, any rere any, gairebé el doble que el dels treballadors i treballadores amb contracte indefinit.

Per altra banda, respecte del 2019 la incidència dels accidents mortals durant la jornada

ha augmentat un 40,90 % entre les persones treballadores per compte propi, mentre que en el col·lectiu d'assalariats i assalariades el creixement ha estat de l'1,31 %. Com hem indicat, durant el 2021 es va tornar a apostar per una ocupació temporal. No obstant això, els efectes de la recent reforma laboral ja són visibles en les darreres dades sobre atur i contractació, i mostren un creixement de la contractació indefinida. En aquest sentit, esperem que aquesta nova reforma laboral repercuteixi en el temps de manera favorable en aquestes xifres de sinistralitat.

4) En relació amb les malalties professionals, aquestes també experimenten creixements respecte del 2020, tant en nombres absoluts (amb un increment del 13,19 %), com en l'índex d'incidència (augment del 10,50 %). En tots dos indicadors, els creixements són més significatius en el cas de les dones.

El grup 2 continua sent el més nombrós (agents físics: osteomusculars, postures for-

Accions reivindicatives del 28 d'Abril, Dia Internacional de la Seguretat i la Salut en el Treball

La plaça del Rei de Barcelona va acollir una concentració de delegats i delegades de CCOO i UGT, amb la lectura del manifest de la jornada i les intervencions dels secretaris generals, Javier Pacheco i Camil Ros. Prèviament, CCOO va organitzar una jornada a la seu del sindicat amb més de 200 delegats i delegades on es va parlar de salut laboral i d'inspecció de treball, entre altres temes. També es va inaugurar l'exposició "Som essencials per garantir la seguretat i la salut", que trobareu a l'Espai Assemblea de la seu central del sindicat. ■

çades, hipoacúsies, esforços sostinguts de la veu i radiacions ionitzants) i suposen el 72,65 % del conjunt de comunicacions fetes a Catalunya, seguit del grup 5 (malalties de la pell), que representa l'11,83 % de les malalties professionals notificades i que ha experimentat un creixement del 151,40 %, probablement vinculat a l'augment de casos de sarna detectat recentment, especialment en residències. És evident la manca de polítiques preventives de qualitat a les empreses en relació amb l'ergonomia i els riscos biològics.

La infranotificació de les contingències professionals és absolutament evident en el cas de les malalties professionals produïdes per agents cancerígens, se n'han notificat només 8 durant el 2021. En aquest punt ens remetem als diferents informes respecte del subregistre dels càncers laborals.

També és molt significativa la disminució de la declaració, en plena pandèmia, de malalties relacionades amb els riscos biològics (grup 3).

5) Els efectes de la precarietat a la feina i els déficits del nostre model preventiu són especialment nocius per a les dones, que continuen sent, any rere any, les que pateixen més accidents in itinere, a conseqüència de l'elevada taxa de parcialitat i temporalitat femenina del nostre mercat laboral. La mortalitat femenina en el conjunt d'Espanya durant el 2021 ha crescut de manera més significativa que la masculina en aquest tipus d'accident.

En relació amb la sinistralitat produïda dins de la jornada laboral, les variacions respecte del 2020 han estat més pronunciades en el cas de les dones, amb un increment més important en els accidents lleus i greus. A més, han patit un augment del 500 % en els mortals (en produir-se 5 accidents mortals més que al 2020, quan només se'n va produir 1), mentre que en els homes s'aprecia una reducció del 19,23 % en la mortalitat durant la jornada.

També el comportament de les notificacions de malalties professionals durant el 2021 ens mostra les desigualtats que pateixen les dones. Aquesta concentració de les malalties professionals en les dones, en les ocupacions amb una exposició clara a un risc ergonòmic i biològic, és un indicador del fet que els ris-

cos específics per a les dones són generalment ignorats i subestimats. Suposa la falta de qualitat de les activitats preventives a les empreses en la gestió d'aquests riscos que no estan ben identificats ni avaluats i, per tant, no s'implanten mesures eficaces per a la protecció de la salut de les treballadores.

Destaca l'increment del 751,12 % de les malalties relacionades amb la feina declarades com a accident de treball (PANOTRATSS) en dones respecte del 2020, per un 225,24 % en homes, a causa de la major feminització dels sectors sanitari i sociosanitari, on els contagis per COVID-19 en l'exercici de la seva professió estan reconeguts com a accident de treball, però no com a malaltia professional. Es fa necessari i urgent establir polítiques de contractació i de prevenció de riscos que integrin la perspectiva de gènere.

6) Cal destacar el baix nivell de notificacions dels accidents de treball per COVID-19: segons les dades del Ministeri de Treball i Economia Social, durant el 2021 s'han reconegut 2.957 accidents de treball amb baixa per aquest motiu a Catalunya, mentre que el nombre de casos per contagi recollits pel Departament de Salut és de 896.624. Considerant el gran nombre de persones treballadores exposades al virus, es fa evident la facilitat que tenen les empreses, amb la connivència de les mútues, d'evitar la declaració de les contingències professionals, amb l'objectiu de defugir la millora de les activitats preventives i eludir les possibles responsabilitats derivades de perjudicar la salut de les persones treballadores.

- Les xifres de sinistralitat són el reflex d'uns déficits estructurals en relació amb la manca de qualitat de les condicions de treball i del model de protecció de la salut a la feina.
- L'informe indica, que estem davant d'un model mercantilitzat i merament documentalista que permet que les empreses apliquin una prevenció i una protecció de la salut de baixa qualitat, que incompleixin requisits legals bàsics i que derivin al sistema públic els danys a la salut d'origen laboral i la responsabilitat que se'n deriva, tot plegat amb una absència de control i d'inspecció suficient per part de les administracions.
- D'altra banda, la precarietat del mercat de treball actual suposa un límit per a l'existència d'unes condicions de treball saludables i de polítiques preventives adequades, ja que situa sovint les persones treballadores en la necessitat d'escollir entre feina o salut.
- Des de CCOO de Catalunya defensem que cal reformar el marc normatiu perquè tinguí un major ajust als drets constitucionals, introduint canvis que ofereixin més equilibri per als interessos de les persones treballadores i per al manteniment del sistema públic de salut i de la Seguretat Social.
- Cal assolir també un mercat de treball capaç de generar ocupació de qualitat i d'oferir a les persones treballadores unes condicions de vida i de salut dignes.

No serà possible arribar als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) sense abordar els canvis necessaris en el mercat de treball i en el sistema de protecció de la salut.

LES PROPOSTES DE CCOO

1. Els elements de precarietat i la devaluació de les condicions de treball actuals situen moltes persones treballadores en l'obligació d'haver d'escollir entre un salari o la seva salut, fent del nostre mercat laboral un obstacle clar per assolir una qualitat de vida i de treball dignes i per a un model per a la protecció de la salut amb garanties. És del tot inacceptable que la sortida d'aquesta crisi sanitària i econòmica es realitzi amb la pèrdua de la vida i de la salut de les persones treballadores. Es fa necessari i inajornable:

- Vigilar i impulsar, les autoritats laborals, la nova normativa en matèria de contractació, derivada de la nova reforma laboral, que pot actuar de manera directa sobre la temporalitat, un dels factors que més clarament afecten la sinistralitat laboral.
- Establir polítiques d'ocupació sòlides i estructurals que evitin la pobresa laboral, l'abús de les cadenes de subcontractació, la parcialitat i la temporalitat involuntàries, i que impulsin una contractació per a la igualtat de gènere i un model de mobilitat sostenible. És especialment rellevant i urgent assolir el reconeixement de la relació laboral de les persones treballadores vinculades a l'economia de plataformes.
- Continuar apujant el salari mínim interprofessional.

2. Cal estructurar un pla de xoc, amb partides pressupostàries concretes, per reduir els incompliments empresarials i la sinistralitat laboral. En aquest sentit, la nova Estratègia catalana de seguretat i salut laboral (2021-2026), dotada de partida pressupostària, ha de permetre desenvolupar aquelles eines i accions necessàries per revertir aquesta situació.

3. Cal una reforma legal del model preventiu, especialment de l'LPRL i del Reglament dels serveis de prevenció, en relació amb les funcions dels serveis de prevenció i del contingut dels contractes que estableixen. Cal establir uns mínims per a la qualitat i la integració preventiva a les empreses així com per als recursos preventius necessaris.

4. Ha de ser el personal facultatiu del sistema públic de salut el que determini, de manera inicial, el possible origen laboral o comú d'un problema de salut. Evidentment, en cas de discrepància per part de la mútua, aquesta podria iniciar un tràmit de reclamació. Aquesta mesura permetria millorar l'accés al sistema de protecció social de les persones treballadores, escurçaria les llistes d'espera i la sobrecàrrega de la sanitat pública, i reduiria el subregistre d'accidents de treball i malalties professionals.

5. La negociació col·lectiva i els convenis han de desenvolupar criteris de participació, intervenció i codecisió de les parts respecte dels accidents de treball i la salut laboral i de les polítiques preventives a les empreses. És necessari situar la salut laboral com a valor fonamental en les relacions laborals.

6. Derogació de les empreses col·laboradores, en tant que no es produeix la col·laboració, i introducció de la figura de l'interventor o interventora pública.

7. Elaborar un marc normatiu actualitzat per a les mútues, en relació amb la seva organització, naturalesa jurídica i funcions.

8. Demanem a la direcció de la Inspecció de Treball de Catalunya ser considerats com a part interessada a tots els efectes, així com participar activament en tot el procés d'investigació dels accidents mortals, ja que no sempre hi ha representació sindical a les empreses.

9. Proposem la creació d'un sistema que penalitzi les empreses que no compleixin uns requisits i unes ràtios mínimes en la prevenció de riscos laborals, perquè es compensi el cost que suposen els danys que produeixen al sistema públic de salut.

10. Cal la intervenció coordinada en matèria de prevenció de riscos laborals i de mobilitat de les persones treballadores per reduir els accidents in itinere i in missio, per fer els

desplaçaments més segurs, saludables i sostenibles. Per això proposem la via d'espais de concertació a Catalunya i en àmbits territorials concrets, així com accions específiques a les empreses. També es fa necessària la realització dels plans de desplaçament d'empresa en aquelles empreses que hi estan obligades per llei i, addicionalment, fer pactes en la negociació col·lectiva que fomentin la mobilitat compartida i col·lectiva.

11. Cal que la patronal faci una aposta decidida per impulsar la Comissió Tècnica en Salut Laboral del Tribunal Laboral de Catalunya, un servei per a l'orientació tècnica en la solució negociada als conflictes.

12. En relació amb les competències de les administracions públiques, les autoritats han de realitzar el seguiment de la qualitat de les activitats preventives i dels seus resultats en termes de salut, seguretat i benestar dels treballadors i treballadores. Aquesta supervisió pública ha de tenir un suport amb la màxima transparència.

#28AbrilSomEssencials
#28AbrilMésPrevenció

**Balanç de salut
laboral 2021**

INFORME
abril2022

**En aquest [enllaç](#) trobareu
l'informe sencer**